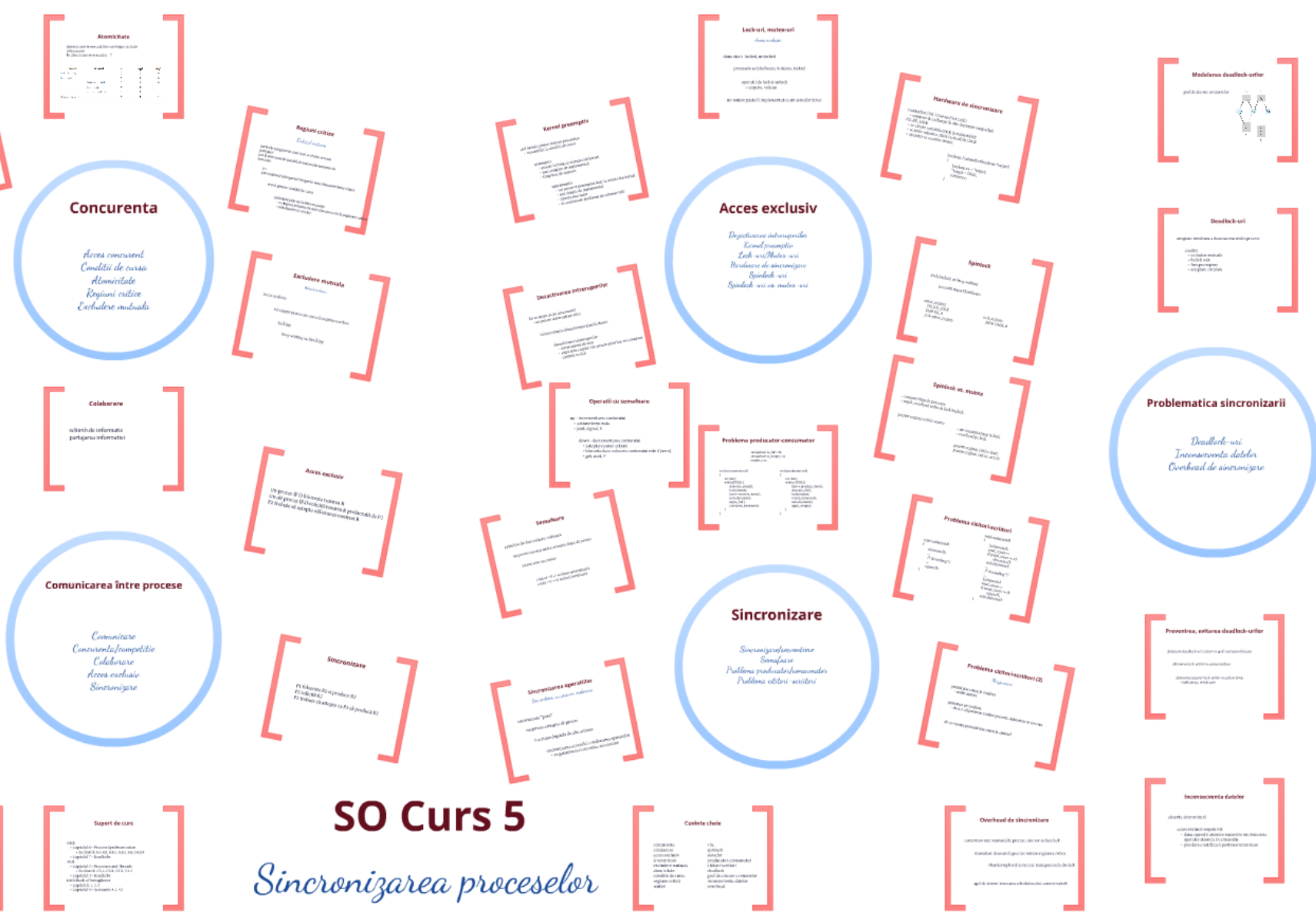

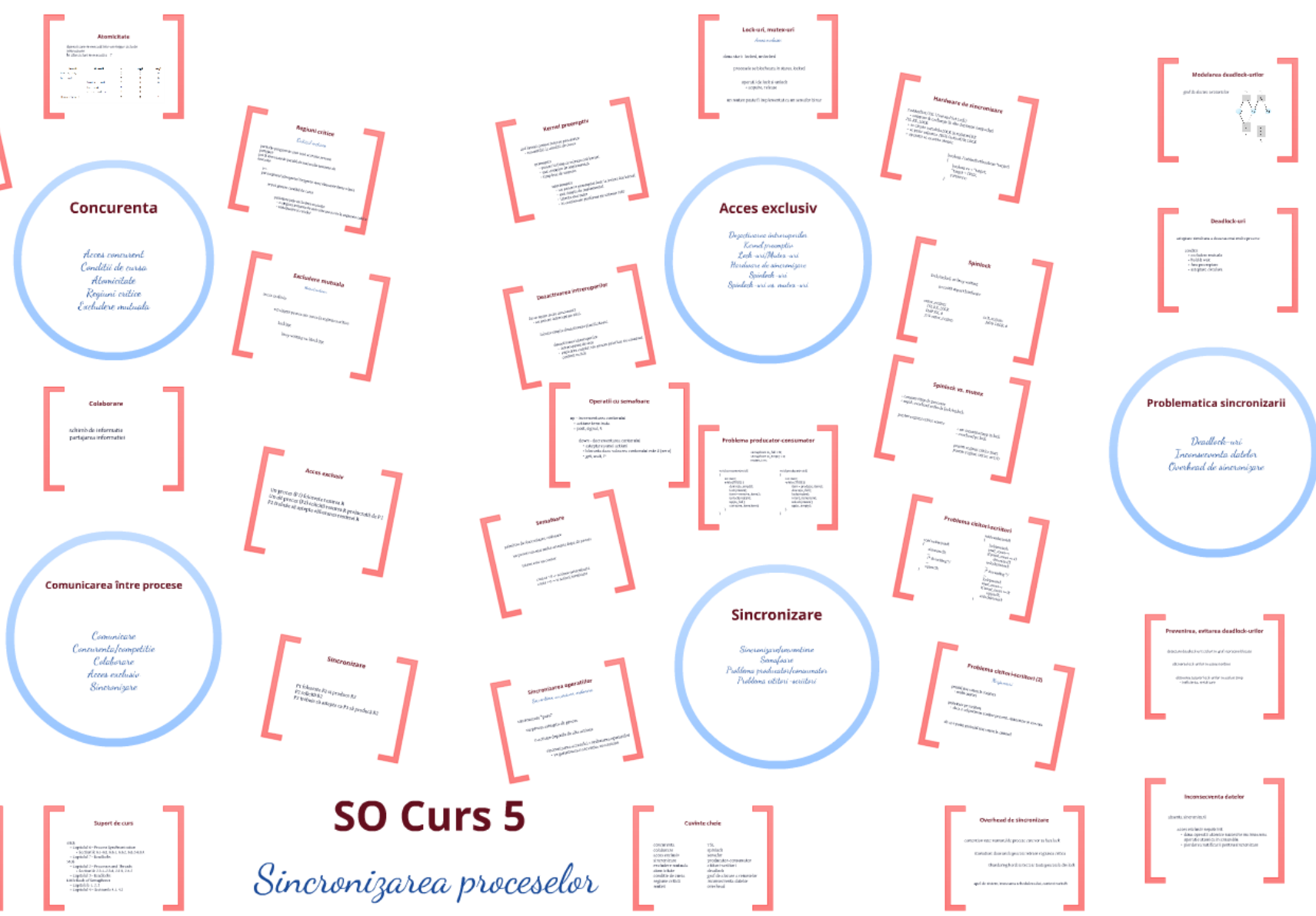
SO Curs 5

Sincronizarea proceselor

SO Curs 5

Sincronizarea proceselor

Suport de curs

OSCE

- Capitolul 6 – Process Synchronization
  - Sectiunile 6.1-6.5, 6.6.1, 6.6.2, 6.8.2-6.8.4
- Capitolul 7 - Deadlocks

MOS

- Capitolul 2 – Processes and Threads
  - Sectiunile 2.3.1–2.3.6, 2.3.9, 2.4.2
- Capitolul 3 - Deadlocks

Little Book of Semaphores

- Capitolele 1, 2, 3
- Capitolul 4 – Sectiunile 4.1, 4.2

Cuprins

Problematica IPC

Conditii de cursa; sincronizare

Regiuni critice

Semafoare; mutexuri; bariere

Problema producator-consumator

Problema cititori-scriitori

Deadlock-uri

Comunicarea între procese

Comunicare
Concurența/competiție
Colaborare
Acces exclusiv
Sincronizare

Comunicare

Colaborare

Concurența/competiție

Coordonare/secvențializare

Concurenta

rezultate predictibile

accesul concurent poate produce date incoerente

serializarea accesului

Colaborare

schimb de informatie
partajarea informatiei

Acces exclusiv

Un proces (P1) foloseste resursa R

Un alt proces (P2) solicita resursa R prelucrată de P1

P2 trebuie să aștepte eliberarea resursei R

Sincronizare

P1 folosește R1 și produce R2

P2 solicită R2

P2 trebuie să aștepte ca P1 să producă R2

Concurenta

Acces concurent
Conditii de cursa
Atomicitate
Regiuni critice
Excludere mutuala

Acces concurent

Resursă comună – fisier, zonă de memorie

Situatie

`a = 0 /* initializare */`

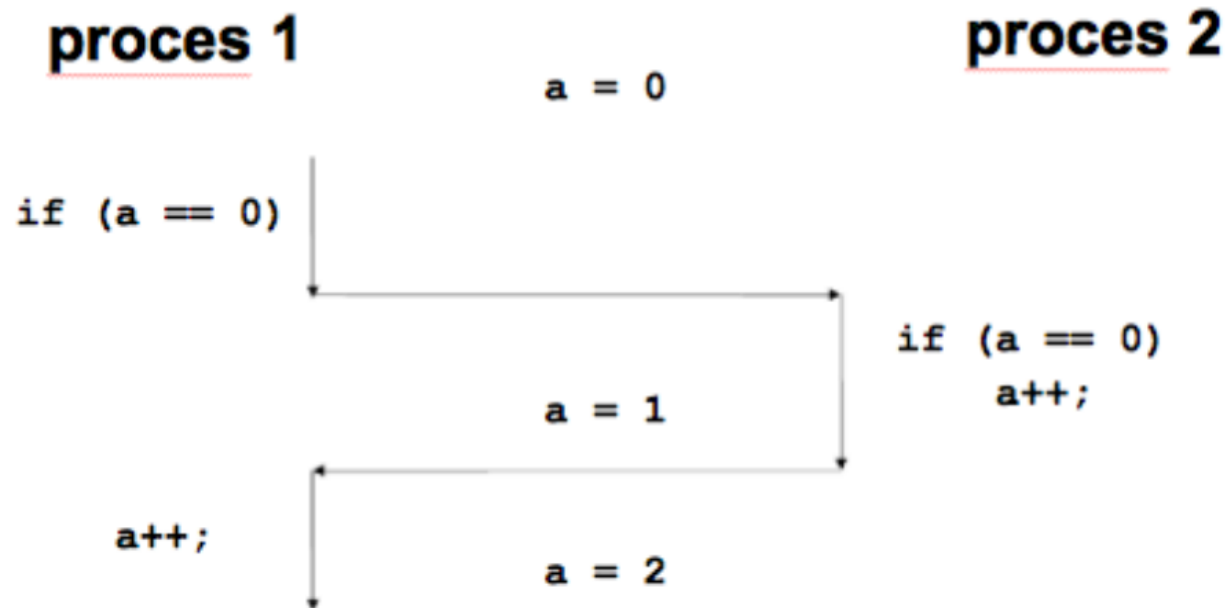
două instanțe de execuție rulează:

`if (a == 0)`

`a++;`

Ce valoare va avea a după execuție?

Conditii de cursa

Atomicitate

Operaii care se execută într-un singur ciclu de
instruciune

În câte cicluri se execută a++?

thread1	thread2	a	reg1	reg2
load a, reg1		0	0	0
inc reg1		0	1	0
	load a, reg2	0	1	0
	inc reg2	0	1	1
	store reg2, a	1	1	1
store reg1, a		1	1	1

Regiuni critice

Critical sections

parti din program in care sunt accesate resurse
partajate
pot fi executate in paralel de mai multe instante de
executie

a++

parcurgerea/adaugarea/stergerea unor elemente dintr-o lista

se pot genera conditii de cursa

protejare prin excludere mutuala

- o singura instanta de executie are acces la regiunea critica
- serializarea accesului

Excludere mutuala

Mutual exclusion

acces exclusiv

un singur proces are acces la regiunea critica

locking

busy waiting vs. blocking

Sincronizare

Sincronizare/secventiere

Semafoare

Problema producator/consumator

Problema cititori-scriitori

Sincronizarea operatiilor

Secventiere, succesiune, ordonare

sincronizare "pura"

un proces asteapta alt proces

o actiune depinde de alta actiune

sincronizarea accesului = ordonarea operatiilor

- se garanteaza o secventa, succesiune

Semafoare

primitive de sincronizare, ordonare

un proces sau mai multe asteapta dupa alt proces

intern este un contor

contor = 0 -> actiune neterminata

contr > 0 -> N actiuni terminate

Operatii cu semafoare

up - incrementarea contorului

- actiune terminata
- post, signal, V

down - decrementarea contorului

- asteptarea unei actiuni
- blocanta daca valoarea contorului este 0 (zero)
- get, wait, P

Problema producator-consumator

```
semaphore to_full = N;  
semaphore to_empty = 0;  
mutex_t m;
```

```
void consumer(void)  
{  
    int item;  
    while(TRUE) {  
        down(to_empty);  
        lock(mutex);  
        item = remove_item();  
        unlock(mutex);  
        up(to_full);  
        consume_item(item);  
    }  
}
```

```
void producer(void)  
{  
    int item;  
    while (TRUE) {  
        item = produce_item();  
        down(to_full);  
        lock(mutex);  
        insert_item(item);  
        unlock(mutex);  
        up(to_empty);  
    }  
}
```

Problema cititori-scriitori

```
void writer(void)
{
    down(excl);
    ...
    /* do writing */
    ...
    up(excl);
}
```

```
void reader(void)
{
    lock(mutex);
    read_count++;
    if (read_count == 1)
        down(excl);
    unlock(mutex);
    ...
    /* do reading */
    ...
    lock(mutex)
    read_count--;
    if (read_count == 0)
        up(excl);
    unlock(mutex);
}
```

Problema cititori-scriitori (2)

Neajunsuri

posibil starvation la scriitori

- multi cititori

prioritate pe scriitori

- daca e cel putin un scriitor prezent, cititorii nu se executa

de ce e putin probabil starvation la cititori?

Acces exclusiv

Dezactivarea întreruperilor

Kernel preemptiv

Lock-uri/Mutex-uri

Hardware de sincronizare

Spinlock-uri

Spinlock-uri vs. mutex-uri

Dezactivarea intreruperilor

De ce apare acces concurent?

- un proces intrerupe pe altul

Solutia simpla: dezactiveaza planificatorul

dezactivarea intreruperilor

- intreruperea de ceas
- expirarea cuantei sau proces prioritar nu cauzeaza context switch

Kernel preemptiv

cod kernel comun tuturor proceselor

- susceptibil la conditii de cursa

preemptiv

- proces in timp ce ruleaza cod kernel
- mai complex de implementat
- timp bun de raspuns

nepreemptiv

- un proces e preemptat doar la iesirea din kernel
- mai simplu de implementat
- latentă mai mare
- in continuare probleme pe sisteme SMP

Lock-uri, mutex-uri

Acces exclusiv

doua stari: locked, unlocked

procesele se blocheaza in starea locked

operatii de lock si unlock

- acquire, release

un mutex poate fi implementat ca un semafor binar

Hardware de sincronizare

TestAndSet/TSL (Test and Set Lock)

- compare & exchange în alte denumiri (cmpxchg)

TSL RX, LOCK

- se citește variabila LOCK în registrul RX
- se pune valoarea TRUE (activat) în LOCK
- operația se execută atomic

```
boolean TestAndSet(boolean *target)
{
    boolean rv = *target;
    *target = TRUE;
    return rv;
}
```

Spinlock

lock/unlock cu busy waiting

necesită suport hardware

enter_region:

TSL RX, LOCK

CMP RX, 0

JNE enter_region

exit_region:

MOV LOCK, 0

Spinlock vs. mutex

- consum timp de procesor
- + rapid, overhead redus la lock/unlock

pentru regiuni critice scurte

- + nu consuma timp in lock
- overhead pe lock

pentru regiuni critice mari
pentru regiuni critice cu I/O

Problematica sincronizarii

Deadlock-uri
Inconsecventa datelor
Overhead de sincronizare

Deadlock-uri

asteptare simultana a doua sau mai multe procese

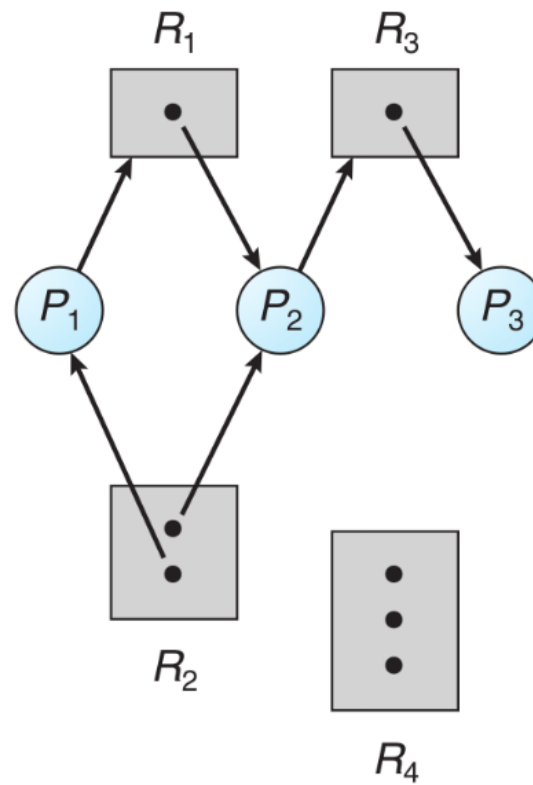
conditii

- excludere mutuala
- hold & wait
- fara preemptare
- asteptare circulara

Modelarea deadlock-urilor

graf de alocare a resurselor

Prevenirea, evitarea deadlock-urilor

detectare deadlock-uri: cicluri in graf si procese blocate

obtinerea lock-urilor in aceeasi ordine

obtinerea tuturor lock-urilor in acelasi timp

- ineficienta, serializare

Inconsecventa datelor

absenta sincronizarii

acces exclusiv nepotrivit

- doua operatii atomice succesive nu inseamna operatie atomica in ansamblu
- pierderea notificarii pentru sincronizare

Overhead de sincronizare

contention rate: numarul de procese care vor sa faca lock

starvation: doar unele procese intra in regiunea critica

thundering herd: se trezesc toate procesele din lock

apel de sistem, invocarea scheduler-ului, context switch

Cuvinte cheie

concurenta
colaborare
acces exclusiv
sincronizare
excludere mutuala
atomicitate
conditie de cursa
regiune critică
mutex

TSL
spinlock
semafor
producator-consumator
cititori-scriitori
deadlock
graf de alocare a resurselor
inconsecventa datelor
overhead